

HOTĂRÂREA CURȚII (PRIMA CAMERĂ)
DIN 12 IULIE 1984*

**Caisse de compensation pour allocations familiales du bâtiment,
de l'industrie et du commerce du Hainaut
împotriva lui Salvatore Patteri
(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare,
formulată de Cour de cassation din Regatul Belgiei)**

„Securitate socială – Alocații familiale”

Cauza 242/83

În cauza 242/83,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Cour de cassation din Regatul Belgiei de pronunțare, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

CAISSE DE COMPENSATION POUR ALLOCATIONS FAMILIALES DU
BÂTIMENT, DE L'INDUSTRIE ET DU COMMERCE DU HAINAUT

și

SALVATORE PATERI,

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea care trebuie dată articolului 51 din Tratatul CEE și articolului 77 din Regulamentul nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, Ediție specială, 5/vol. 1, p. 26) și, în subsidiar, privind validitatea articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din regulamentul menționat,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnii T. Koopmans, președinte de cameră, G. Bosco și R. Joliet, judecători,

avocat general: domnul M. Darmon
grefier: domnul J. A. Pompe, grefier adjunct,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

* Limba de procedură: franceza.

1 Prin Hotărârea din 3 octombrie 1983, primită la Curte la 25 octombrie 1983, Cour de cassation din Belgia a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, două întrebări preliminare privind interpretarea care trebuie dată articolului 51 din Tratatul CEE și articolului 77 din Regulamentul nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, Ediție specială, 5/vol. 1, p. 26) și, în subsidiar, privind validitatea articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din regulamentul menționat.

2 Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unui litigiu având ca obiect hotărârea instituției sociale belgiene competente de a nu recunoaște unui lucrător italian, titular al unei pensii de invaliditate atât în Belgia, cât și în Italia și care are reședința în Italia, dreptul de a beneficia, începând cu 9 august 1979, de o alocație familială compensatorie pentru copiii aflați în întreținere, egală cu diferența dintre suma alocațiilor belgiene și suma, mai mică, a alocațiilor italiene.

3 Din dosarul transmis de instanța națională reiese că partea interesată, care a lucrat în Belgia de la 28 iunie 1956 până la 31 iulie 1971, a primit în temeiul legislației belgiene alocații familiale pentru copiii săi aflați în întreținere, până la întoarcerea sa definitivă în Italia la 9 august 1979. După această dată, instituția socială belgiană a refuzat să plătească părții interesate diferența dintre suma alocațiilor familiale belgiene pe care o primea până atunci și suma, mai mică, a alocațiilor familiale pe care le primește de la acea dată în Italia. În sprijinul hotărârii sale, aceasta a invocat dispozițiile articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71, conform cărora alocațiile familiale pe care le poate pretinde un lucrător, titular al unei pensii de invaliditate în temeiul legislațiilor din mai multe state membre, sunt acordate, indiferent de statul membru pe al cărui teritoriu își are reședința acest titular sau copiii acestuia, „în conformitate cu legislația aceluia dintre aceste state pe teritoriul căruia își are reședința, dacă dreptul la una dintre prestațiile prevăzute la alineatul (1) este dobândit în temeiul legislației aceluia stat”.

4 Instituția socială belgiană nu a considerat că această problemă era deja soluționată, având în vedere interpretarea pe care Curtea a dat-o acestor dispoziții în Hotărârea din 12 iunie 1980 (Laterza, 733/79, Recueil 1980, p. 1915). Conform instituției sociale belgiene, articolul 51 din Tratatul CEE nu conferă competențe Consiliului decât pentru a realiza cumularea perioadelor de referință și plata efectivă a prestațiilor către persoanele care își au reședința pe teritoriul statelor membre, și că, având în vedere aceste limite, articolul 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 nu poate conține decât o normă de trimitere care desemnează dreptul național aplicabil. În consecință, aceasta a considerat că, în cazul în care articolul 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) ar trebui interpretat ca dând naștere unui drept care nu este prevăzut în nicio legislație națională, acesta nu ar intra sub incidența articolului 51 din Tratatul CEE.

5 Partea interesată s-a opus acestei interpretări restrictive a articolului 51 din Tratatul CEE și a Regulamentului nr. 1408/71, care ar fi făcut-o să piardă alocațiile familiale mai mari pe care le-ar fi păstrat în cazul în care ar fi continuat să locuiască în Belgia.

6 Sesizată cu un recurs împotriva hotărârii pronunțate de Cour d'appel din Mons care i-a dat câștig de cauză părții interesate, Cour de cassation a considerat că motivul invocat ridică probleme de interpretare a dreptului comunitar care nu păreau să fi fost prezentate deja Curții. În consecință, Cour de cassation din Belgia a adresat următoarele întrebări:

„(1) Articolul 51 din Tratatul de la Roma autorizează Consiliul de Miniștri numai să adopte măsurile care permit asigurarea plății efective a prestațiilor sociale către lucrătorii migranți, aceste prestații continuând să fie exclusiv reglementate, în ceea ce privește principiul și valoarea lor, prin sisteme distincte care generează creanțe diferite față de instituții diferite și, prin urmare, este necesar să se interpreteze dispozițiile Regulamentului nr. 1408/71 și în special articolul 77 din acest regulament ca neconferind un drept direct în beneficiul persoanelor de drept privat decât în măsura necesară obținerii plății efective a prestațiilor, al căror principiu și valoare rămân reglementate exclusiv de diferitele legislații naționale, astfel încât dispoziția menționată mai sus nu ar putea crea, în beneficiul lucrătorilor migranți, un drept direct la plata, în sarcina autorităților unui stat membru, a alocațiilor familiale care nu sunt datorate în temeiul legii naționale a acelui stat membru?”

(2) În ipoteza în care articolul 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că dreptul la prestații familiale în sarcina statului pe teritoriul căruia își are reședința titularul unei pensii de invaliditate nu elimină dreptul la prestații mai mari aflat anterior în sarcina unui alt stat membru și cu atât mai puțin la o compensație egală cu diferența dintre cele două sume, dând naștere, în favoarea beneficiarului, unui drept pe care niciuna din legislațiile naționale nu l-a instituit, Regulamentul nr 1408/71 este valid în ceea ce privește articolul 51 din Tratatul de la Roma?”

7 După cum subliniază instituția socială belgiană și Comisia Comunităților Europene, cele două întrebări distincte care sunt prezentate Curții nu se referă, în realitate, decât la o singură problemă: cea a interpretării care trebuie date articolului 51 din Tratatul CEE. Validitatea articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 nu poate fi contestată decât în cazul în care articolul 51 din Tratatul CEE ar avea domeniul de aplicare restrictiv pe care i-l atribuie instituția socială belgiană.

8 Chiar din formularea articolului 51 reiese că cele două măsuri indicate - respectiv: „(a) cumulul tuturor perioadelor luate în considerare în diferitele legislații interne, în vederea obținerii și păstrării dreptului la prestații, precum și pentru calcularea acestora și (b) plata prestațiilor către persoanele rezidente pe teritoriul statelor membre” - nu sunt decât două mijloace posibile dintr-un ansamblu de măsuri pe care Consiliul trebuie să le adopte pentru a promova libera circulație a lucrătorilor. Asigurarea acesteia reprezintă, astfel cum a fost subliniat prin jurisprudența constantă (Hotărârea din 19.3.1964, Unger, 75/63, Recueil 1964, p. 347, Hotărârea din 9.6. 1964, Nonnenmacher, 92/63, Recueil 1964, p. 557 și Hotărârea din 15 iulie 1964, van der Veen, 100/63, Recueil 1964, p. 1105), obiectivul fundamental vizat de articolul 51 din Tratatul CEE. Interpretarea restrictivă a acestei dispoziții preconizată de instituția socială belgiană nu poate, prin urmare, fi reținută.

9 Astfel cum Curtea a subliniat în diferite rânduri, obiectivul vizat de articolul 51 din Tratatul CEE condiționează interpretarea regulamentelor adoptate de Consiliu în domeniul securității sociale a lucrătorilor migranți.

10 În conformitate cu aceste principii, Curtea, în Hotărârea din 12 iunie 1980, citată anterior, a considerat că dispozițiile articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 nu pot fi interpretate astfel încât să priveze lucrătorul, prin substituirea prestațiilor acordate de un stat membru prestațiilor datorate de un alt stat membru, de beneficiul prestațiilor celor mai favorabile. Această interpretare fiind impusă de obiectivul articolului 51 din Tratatul CEE, validitatea articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 astfel interpretat nu poate fi pusă la îndoială în ceea ce privește același articol 51.

11 Pentru aceste motive, este necesar să se răspundă întrebărilor adresate, pe de o parte, că, dacă, în cazul prevăzut la articolul 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71, suma prestațiilor plătite de statul de reședință este mai mică decât aceea a prestațiilor acordate de celălalt stat debitor, lucrătorul păstrează beneficiul sumei celei mai mari și are dreptul de a primi de la instituția socială competentă din acest din urmă stat, prestații suplimentare egale cu diferența dintre cele două sume și, pe de altă parte, că examinarea întrebărilor adresate nu a evidențiat elemente de natură să afecteze validitatea articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71.

Cu privire la cheltuielile de judecată

12 Cheltuielile efectuate de Consiliul Comunităților Europene, de Comisia Comunităților Europene, de guvernul Republicii Federale Germania și de guvernul Republicii Italiene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (Camera întâi),

pronunțându-se cu privire la întrebările adresate de Cour de cassation din Belgia prin Hotărârea din 3 octombrie 1983, declară:

(1) Dacă, în cazul prevăzut la articolul 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității (JO 1971, L 149, Ediție specială, 5/vol. 1, p. 26), suma prestațiilor plătite de statul de reședință este mai mică decât aceea a prestațiilor acordate de celălalt stat debitor, lucrătorul păstrează beneficiul

sumeii celei mai mari și are dreptul de a primi de la instituția socială competentă din acest din urmă stat, prestații suplimentare egale cu diferența dintre cele două sume.

(2) Examinarea întrebărilor adresate nu a evidențiat elemente de natură să afecteze validitatea articolului 77 alineatul (2) litera (b) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71, citat anterior.

Koopmans

Bosco

Joliet

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 12 iulie 1984.

Grefier
prin ordin
H. A. Rühl
administrator principal

Președintele primei Camere
T. Koopmans